

Hr Undén hjälper Ryssland i FN

Av de många fall då den nuvarande utrikesministern komprometterat vårt land genom att helt eller delvis ta Rysslands parti mot de demokratiska staterna är Sveriges uppträdande i säkerhetsrådet under de senaste dagarna kanske det mest pinsamma och oroväckande. Vid omröstningarna rörande de tre resolutionsförslag kring Libanonkrisen som förelåg till avgörande på fredagskvällen ställde sig den svenske delegaten på hr Undéns order genomgående på en annan ståndpunkt än demokratierna. Bland dem som sökte förmå hr Undén att ändra sin linje är generalsekreterare Hammarskjöld och den norska utrikesledningen. Tydligare kunde Sverige knappast ha markerat sin — eller rättare sin utrikesministers — önskan att ställa sig utanför den demokratiska kretsen i stora internationella sammanhang.

Den första resolutionen var framställd av Ryssland och begärde att de amerikanska trupperna skulle dras tillbaka från Libanon. Endast Ryssland röstade för förslaget; Sverige och Japan nedlade sina röster. Men det bör betonas att Sveriges och Japans avstående från att rösta utgick från helt skilda förutsättningar; Sverige ville ha bort FN-observatörerna från Libanon, medan Japan tvärtom, enligt sin delegats förut givna motivering, ville ersätta de amerikanska trupperna med internationella styrkor. Den andra resolutionen, av USA, innebär just att FN skulle sända ett slags poliskår till Libanon så att USA kunde återkalla sina trupper. Denna resolution fälldes genom ett ryskt veto — en god illustration till Rysslands försäkringar om att det vill verka för fred och lugn i Mellanöstern. Alla andra stater röstade för det amerikanska förslaget — utom Sverige, som nedlade sin röst även i detta fall. Sveriges uppträdande i denna punkt var direkt betingat av dess eget resolutionsförslag om att FN-observatörernas verksamhet i Libanon skulle inställas. Detta förslag fälldes med nio röster mot två — Sveriges och Rysslands. Två stater vägrade alltså att engagera sig för varje garanti för Libanon i det nuvarande läget, vare sig genom FN-observatörer, polisstyrkor i FN:s regi eller amerikanska trupper. — Sverige och Ryssland. Därhän har hr Undén drivit svensk politik.

Vilka är då motiven, eller rättare argumenten, för utrikesledningens hållning? På den frågan får man svar — vilket svar! — i hr Undéns radioeko i fredags. Argumentationen utgöres av tre satsar, som bör citeras och kommenteras. "Det har förefallit oss på svensk sida som ägnat att sudda ut skillnaden mellan FN:s observatörer och USA:s militärer, om de förra fortsatte sin kontrollerande verksam-

het sedan 5 000 amerikanska soldater installerat sig i landet." Denna sats innebär att hr Undén helt uppgivit sin ståndpunkt två dagar tidigare, då det förklarades att amerikanerna kunde antas hindra observatörernas arbete — nu har denna ståndpunkt visat sig så totalt felaktig att utrikesministern hoppar över till en helt annan position. Och hurudan är denna position? Ingen tror väl att skillnaden mellan amerikanska soldater och FN-observatörer är omöjlig att klarlägga och urskilja, allra helst som observatörernas uppgift är att vid gränserna tillse att främmande personer och främmande vapen inte insmugglas i landet. Det är en fras utan täckning som hr Undén faller tillbaka på; observatörernas kvarstannande bör tvärtom vara en garanti för att inte bevakningsuppgiften vid gränserna övertas av de amerikanska soldaterna. Vidare: "På längre sikt kunde observatörernas fortsatta verksamhet i det nya läget bli en politisk belastning för FN." Inför en så allmän och onyanserad sats kan man blott göra reflexionen att det rakt motsatta likaväl eller med större skäl kan påstås — att FN här, liksom i andra områden, kan tänkas vinna i prestige genom att det bidrar att skydda en stat mot infiltration och angrepp. Det är tydligen den uppfattning som lyses av alla demokratiska utrikesledningar — utom Sveriges — och av generalsekreterare Hammarskjöld. Slutligen anför hr Undén: "Härtill kommer att det synes ur praktisk synpunkt överflödigt att ha observatörerna ute på fältet samtidigt som de främmande trupperna organiserar sin verksamhet på det sätt de finner för gott." I denna tredje och sista sats finner vi samma suddighet som i de föregående. Varför skulle observatörerna bli överflödiga genom att amerikanska soldater — som hr Undén för övrigt inte vill ha kvar — befinner sig i landet? Är det inte snarare så att observatörerna blir en garanti för att gränsbevakningen sköts på ett korrekt sätt och att de amerikanska trupperna inte tillgriper alltför drastiska och utmanande åtgärder?

Utrikesministerns argumentering är i själva verket kvantitativt lika svag som kvantitativt kort. Han har sagt ingenting — i få ord, det bör erkännas. I dessa svävande formuleringar finns intet att ta på, ingen konkretion, de verkar som ett försök att maskera de motiv som verkligen varit bestämmande. Och i fråga om maskering är hr Undén inte skicklig, då den legalistiska skönmålningen, som i detta fall, inte har kunnat tillgripas. Enligt oklara och skiftande uppgifter skulle Sveriges de-

mokratiska partiledare i någon form — om också efter uppmjukningar och tillägg — ha godtagit den Undénska linjen. Det finns stark anledning att tro att detta sammanhänger med att hr Undén från början underlåtit att skildra läget som det var — bland annat inte redogjort för generalsekretärare Hammarskjölds uppfattning — och att han presenterat motiveringar som varit mera lockande men som var ohållbara och senare måst överges. Visserligen går oppositionsledarna långt i sin benägenhet att uppnå enighet — eller skenet av enighet — i utrikespolitiken, men att de helhjärtat skulle ställa sig bakom denna svenska aktion förefaller otroligt. Det är deras skyldighet att nu bekänna kort — även om de känner sig lurade.

Hr Undén har ofta beskyllts för legalism. Det är sant att han många gånger söker utnyttja juridiska argument, att han föredrar formella skäl framför reella. Men i detta fall har han som sagt inte kunnat göra så; han har inte haft någon möjlighet att framställa det amerikanska ingripandet som en rättskränkning eller observatörernas tillbakadragande som en tillämpning av lag och rätt. Därför måste hans aktion i utlandet framstå som helt enkelt ett uttryck av ovilja mot

den amerikanska politiken och ett försök att ställa sig in hos Ryssland. Det är ungefär samma situation som då hr Undén efter FN:s nederlag i Nordkorea i november 1950 uppmånade demokratierna att ge efter eller ge sig av; den svenske utrikesministern gav en lektion i defaitism, som lyckligtvis inte USA och dess bundsförvanter brydde sig om. Det enda som konstateras är den onda viljan.

Den verkliga bakgrunden till utrikesministerns uppträdande — utom en alltmer träaktig envishet — är uppenbarligen en märklig brist på engagemang i de stora motsättningarna, en sällsynt förmåga att se alla som lika goda eller rättare sagt lika dåliga. Den Undén som med mod och kraft tog ståndpunkt under kriget har vissnat bort, och kvar står den ambitiöse pedanten utan annat mål än att genom skilda manövrer undvika ett ställningstagande och vinna favörer av den farligaste bland de stora aktörerna. Det är den man som talar om den fria världen som "den s k fria världen", vars hållning kommer till uttryck i vår misslyckade och riskabla politik av i dag. Det är inte ond vilja i ordets egentliga mening, men det är illa nog.